

Bentiaraq Ottosen
Atassut

UKA 2024/43
15. Oktober 2024

Uunga siunnersuut: Namminersornerullutik Oqartussat kommuunillu inissiaataannik attartortittakkanik inissiatut imaluunniit illutut nammineq pigisatut tiguisarneq pillugu Inatsisartut peqqussutaata allangortinneqarnera pillugu Inatsisartut inatsisaat (Inissianik attartortittakkanik pigisatut inissiingortitsineq, kaaviaartitsinissamut inerteqqut, piffissaq sioqqullugu taarsigassarsianik akiliineq il. il.)

(Ineqarnermut Attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisoq)

Suliassaqarfiit ataasiakkaarlugit aqqittaqaattaangikkaluarlutigit, ataatsimut isigalugu inatsit atuutsinneqartussaagaluq ukiuni 40-runi kinguussaaqaffigaarput. Ukiorpasuanngortuni namminersorlutik oqartussat inissiaateqarnerat pillugu oqallittoqartarsimaqaaq, qinersilernerit nallilersullu inuiaqatigiit pitsannerpaamik najugaqarnissaat eqqartorneqartarluni. Piffiit nutaat aallartilernerini taamanikkut Atassutip siulittaasugisimasaa Atassutip partiimik pilersitsisusooq ”Lars Chemnitz” oqariartuutigisaa ilaat issualaassavara; ”Naalagaaffimmiit inissiat nunatta akiliisinnaajunnaarnissaanut qularnaveeqqusiullugit tigulerpagut, tamanna siunissamut aningaasalersueriarnissatsinnik immitsinnut artukkertussanngorluta. Siullertut suliassaqarfiup tamakkiisumik tigunissaanut, qularnaveeqqusiilluta qulakkeerinnittussanngulerpagut, inuiaqatigiinnut tamanut artukkiisussamik. Kisianni inissiat iluarsartuuneqaqaartariaqarput, aningaasarpasuit siunissami eqqartorneqarput, naalagaaffimmulli piumasaqartariaqarpugut iluarsartuuneqaqaartigatig tiguneqassanngitsut. Tamanna inuiaqatigiinnut akisuupilussusaaq, inissiat aserfallareersimasut iluarsartuutilissagutsigit”. Tamanna isumaqarpunga tusarnaarneqarsimannginnitsinnut toqqammaviliisimasooq, maanna tikillugu aningaasarpasuarunik atuilernissatsinnut.

Siullertut isigineqartariaqartoq tassaavoq ineqarnikkut iluarsartuusinissamut aserfallatsaaliinissamut kinguaatoorutit 3.8 mia. koruunit missaaniittut, ukiullut 15-it piffissaliutigineqarpata aningaasalersuutissatut pisariaqartinneqartut 5. mia. koruunit missaaniillutit ukiunilu 20-ini piffissaliunneqartumut pisariaqartinneqartut 6.2 – 6.3 mia. koruuninut qaffassallutik.

Erseqqissassavara inuiaqatigiit tamatta akileeqataasussanngornerput uani ersersinneqarmat, nammineq illuuteqaruit, suliffeqarfiuteqaruit, ilaqqatit pilersorukkit, inuussutissarsiutigalugu aalisartuuguit, inuussutissarsiutigalugu piniartuuguit, inuussutissarsiutigalugulu suliffeqarfiuteqaruit sumiiffinnilu inuit amerlasuut pilersorukkit, tassa akileeqataasussanngorputit uku aningaasat kinguaatoorutit matussusernissaanut. Tassa ukiorpasuit ineqarnikkut iluarsartuusinissamut aserfallatsaaliinissamut kinguaatoorutit akileeqataaffigisussanngorpatit. Ajoraluartumilli aningaasat qitiusumiit aqutsinikkut aaliangersaavallaarnerup kingunerisaanik inuit tamat akileeqataasussanngorlugit inissiisoqarnialerpoq, uffali inoqartoq pisortat inissiaataanik inuunermini

najugaqarsimanngisaannartunik. Inuiaqatigiit eqeertariaqarpusi, ukiorpassuannngortuni inuiaqatigiit qimallugit inatsisiliorneq ingerlanneqartoq takusinnaavisiuk? Inuk ingerlalluortoq annertuumik akilersuisinneqartussanngusaaq, inuk imminut napatittoq kiffaangissuseqartorlu qaavatigut artukkerneqartussanngorpoq.

Maana ineqarneq pillugu iluarsartuuseqqinnissamut Naalackersuisut inatsisissamik suliaqaleruttortut. Ilagilluinnarpaalu tamanna una siunnersuut, uku qulaaniittut eqqaaginnariartigit, ukiorpassuannngortuni Namminersorlutik Oqartussat inissiaataanik iluarsartuuisarneq pillugu inissiarpassuit sumiginneqarsimaqaat. Taamatut sumiginnaaneq isumaqarpunga ajornartorsiutinik annertuumik inuiaqatigiinnut nammakkiisoqartoq. Tamakkua pinaveersaartinneqassappata pingaarnertut inatsisiliunneqarsimasussaagaluorpoq: **Pitsaasuseq malillugu iluarsartuusinissamut inissiat aserfallatsaalineqarnissaanut inatsit**. Qallunaatut taaneqartartoq (**Kvalitetssikring**). Tamakkua qulakkeerinnissinnaanerit isumaqarpunga ineqartunut attartortunullu toqqissisimanarnerpaajusinnaasoq. Ukiorpassuarni oquk akiorniarlugu suliaqarneq iluatsissimanngilaq, inuit najugaqarfii namminersorlutik oqartussat pigisai oqummik eqqugaanerit annertusimaqaaq. Eqqarsartariaqarpugut peqqinnarnerusumik inuit najugaqarnissaat sulissutigineqartariaqartoq, sanaartortitseriaasit nunatsinnut tulluunnerusut atornissaat innersuussutigissallutigit. Aningaasarpassuit eqqartorneqarpugut, nunatta ukiumut naalagaaffimmiit tapiissutigisartagaasa sinnerlugit aningaasat pineqarpugut. Qaavatigullu aningaasanik kaaviaartitsinissaraluarput nammassinnaannatigu inuit Kalaallit Nunaani najugaqartut aallerfiginissaat orniginartinneqartuarluni. Qaaguuna inuiaqatigiit tamassi eqeerniarpsi? Ilissiivusi aaliangiusimallusi allannguisussat! Allanngueqataagitsi aningaasanik aallerfiginiarneqarpusi,

Ineqarnermut tapit nalimmassartariaqarpugut, taamaaliortoqassatillugu. Pingaarnertut isiginiartariaqakkatta ilagaat, uteqqissavara ineqarnermut tapit qaffallugu nalimmassartariaqarpugut. Kommune-t artukkerlugit maanna iliuuseqartoqarnialerpoq, ineqarnermut akiliutigisartagaq attartortunut inissillugu pisisusanullu inissiap aserfallassimaqisup annertuumik iluarsartuunneqarnissaanik periarfissiillutik. Aningaasat sumut tussappat? soorunalimi Kommune-nut annertuumik aningaasaqarnikkut kalluaasussanngorlutik inissinneqartussaapput. Erseqqissaasutigeqqissavara ukiuni 40-runi ineqarneq pillugu ingerlatsisimaneq, tusarnaarneqarsimannginneq kinguneraa ullumikkut inissiat aserfallassimaqisut aqqissuuniarneqalermata. Politikkikkut ingerlatsisimaneq aappaloqqinnaamik kinguneraa inissiat ukiuni taamannani aserfallakkaluttuinnarneranut tunngasut iliuuseqarfigineqarsimannginneri, inuiaqatigiinnut akisuupilussuarmik kinguneqarnerinut toqqammavileeqataammat.

Inuiaqatigiittut tamatta akisussaaffimmik tiguisariaqarpugut, politikkikkut imatut ingerlatsisimaneq inuiaqatigiillu qimallugit inatsisiliortarsimaneq, allarpassuarnillu periusissianik suliaqartarsimaneq iluaqutaasimanngitsut takuneqarsinnaammata. Sakkortuumik ernumassuteqarpugut, suliffeqarfiit namminersortut aamma aningaasat naleerukkiartorerisa malitsigisaanik iluarsartuusinermut akit qaffakkiartuinnarissaanut artukkiisoqassammat. Erseqqissavara suliffeqarfiit namminersortut iluanaaruteqarnissaat nalorninartumiimmat, qaavatigut aningaasanik isaatitsiffiusinnaasut eqqarsaatigalugit akitsuutit pioreersut annertusarneqaaqqittussanngormata.

Inuk peqqissoq imminullu pilersortoq aamma namminerisaminik ineqassaaq, siunertaajuartariaqarporlu amerlanerpaat namminneq pigisaminnik illuuteqarlutik ineqarnissaat. Tamanna aamma pingaartuuvoq inuiaqatigiit akornanni ilaqutariinneq sukarsuit pingaarnersarigaat, tamanna aamma akisussaaffik pisussaaffillu annerpaaq imminut pilersornermut sangutinneqartussaq. Angerlarsimaffik minguitsoq tamani toqqissisimanermik toqqammaviliisoqataavoq.

Inuk peqqinnartumik najugaqarnissaa siunertariuarparput, pingaarnertulli inuit tamatta akisussaaffeqarpugut angerlarsimaffipput qanoq iluseqartissanerlugu. Peqqinnartumik najugaqarneq tassaavoq aamma peqqinnartumik inooriaaseqarnermut toqqammaviliisoq, inuit tamatta kissalaartumik najuqarnissarput pisariaqartittarparput. Kisiannilu pisortat sumiginnaavallaarsimaqaat ineqarneq pillugu iliuusissamik, iliuuserineqartussallu maanna takutiinarpaat inuppassuit angerlarsimaffik toqqissisimanartoq pilersitassaraluaat inissiaq aserfallangaatsiarsimanerata peqqutaanik iluarsartuuneqartariaqarnera. Inuiaqatigiit tamat ukiuni 40-runi akiligassaanik katersisimanerup kingunerisaanik. Tamanna peqqinnangilluinnarpoq inuiaqatigiit tamaasa akiligassaanik maanna aqissuuseqqinniarneq, kommune-t ilanngullugit aningaasaqarnikkut artukkiiniarneq. Atassummiit tamanna akerlerilluinnarparput, siornatigut tusarnaarneqartarsimannginnerup malitsigisaanik inuiaqatigiit akilersuisinneqartussanngorpugut annertuumik.

Naatsorsuutigineqassaaq Kommune-t sumiiffikkaartumik inissiap akiinik qaffaanissaat, tassami oqaatigineqarsinnaasoq tassaavoq inissiap ullumikkormit akia 75%-imik qaffanneqarneranut kinguneqassammat. Taamatullu kommune-t attartortuusut taakuusapput aamma aningaasanik nammakkersorneqartussat qaavatigut, taamaammat uani inatsimmik ilaartuiniarnertut taallugu inissiisoqarniarnera tamatsinnut akisoorujussuusaq.

Una siunnersuut suliareqqissaarneqarnissaa innersuussutigivarput, taamatullu aamma inatsisissatut siunnersuut kinguardeqqullugu.